

Kannanotto ajankohtaiseksi kansalliseksi EU-vaikuttamiseksi

Maakuntahallitus 17.11.2025 § 161
328/15.02.04/2023

Valmistelija

kehittämisjohtaja Merja Olenius, 040 629 7210, etunimi.sukunimi@esavo.fi

Päätösehdotus

esittelijä: maakuntajohtaja Heini Utunen

Maakuntahallitus hyväksyy kokouksessa esitetyn kannanoton.

Päätös

Hyväksyttiin liitteenä esitetty kannanotto.

Selostus

Euroopan komissio julkaisi 16.7.2025 ehdotuksen EU:n seuraavaksi monivuotiseksi rahoituskehikseksi (MFF) vuosille 2028–2034. Ehdotus sisältää laajan talousarvion, useita asetuksia ja sektorikohtaisia ehdotuksia sekä EU:n valkoisen kirjan. Neuvottelut etenevät EU:n neuvostossa, ja päätöksiä odotetaan aikaisintaan loppuvuodesta 2026 tai vuoden 2027 alkupuolella. Mahdollisuus vaikuttaa neuvottelujen sisältöön ja rahoituskehiksen painotuksiin on parhaillaan meneillään.

Valitettavasti MMF esitys ja NRPP asetus eivät sisällä Pohjoisen harvan asutuksen NSPA erityistukea. NSPA-tuki perustuu Suomen ja Ruotsin vuoden 1994 EU-liittymissopimukseen, pöytäkirjan N:o 6 artiklaan 2. Liittymissopimus on EU:n primäärlainsäädäntöön verrattava sopimus, joka luo osapuolille sitovia velvoitteita, ja joita molempien osapuolten on kunnioitettava ja joista molempien on pidettävä kiinni *pacta sunt servanda* -periaatteen mukaisesti. Komission esitys NRPP-asetukseksi ei huomioi asiaa, mikä vaarantaa jäsenvaltion oikeusvarmuuden.

Suomen kanta tulisi olla, että Suomen EU:n liittymissopimukseen perustuva, vakavista ja pysyvistä haitoista kärsivien pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-erityisrahoitus tulisi turvata myös jatkossa. Ruotsin hallitus on päättänyt pyytää lisätietoja laskelmista rahoituksen jakomallissa.

NRPP-asetuksen artikla 22 sisältää NSPA-periaatteen ja sen liitteen VII kohta (f) toteaa jäsenvaltioiden veloitteen kohdentaa varoja ottaen huomioon pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistarpeet ja haasteet, jotka kärsivät vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista, erityisesti yhteyksien ja saavutettavuuden osalta. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat katsovat, että NSPA-rahoitus tulee määritellä NRPP-asetuksessa selkeästi ymmärrettävillä allokatiokriteereillä kuten vähemmän kehittyneiden alueiden rahoitus on määritelty tällä hetkellä. Selkeän rahanjakomallin puuttuminen on ristiriidassa EU:n omien perussopimusten kanssa (TEUF 174).

Pohjoisille harvaanasutuille alueille pysyvistä haitoista annettava tuki tulee turvata. Rahoituksen on oltava linjassa aikaisempien budjettikausien tasoon nähden. Se tarkoittaa omaa korvamerkittyä rahoitusta komission asetusesitykseen. NSPA erityistuki (NSPA extra allokatio) ja harvan asutuksen yleiskriteeri ovat merkittävä johtuen unionin rahoitusosuuden 2028–2034 laskentamenetelmästä. Sen mukaan jako-osuus ei voi missään jäsenvaltiossa olla pienempi kuin 80 prosenttia eikä suurempi kuin 105 prosenttia jäsenvaltion vuosien 2021–2027 jako-osuudesta. NSPA status toi yli puolet Suomen koheesiopolitiikan osuudesta vuosina 2021–2027. NSPA tuki auttaa näin ollen myös ei

NSPA-alueita. NSPA erillisalokaation taso on inflaatiokorjattuna 50 euroa per henkilö per vuosi 2028–2034.

Kannanotto esitellään kokouksessa.